

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 27/2004 rd

**Regeringens proposition med förslag till lagar
om ändring av 17 kap. strafflagen, lagen om
sammankomster och 8 § lagen om ordningsvak-
ter**

Till lagutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 maj 2004 en proposition med förslag till lagar om ändring av 17 kap. strafflagen, lagen om sammankomster och 8 § lagen om ordningsvakter (RP 81/2004 rd) till lagutskottet för beredning och bestämde samtidigt att förvaltningsutskottet skall lämna utlåtande till lagutskottet i ärendet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Ilari Hannula, justitieministeriet

- lagstiftningsråd Kimmo Hakonen, inrikesministeriet
- överkommissarie Pentti Pöyry, polisinrättningen i Helsingfors härad
- styrelsemedlem, tingsdomare Mikko Saleva, Tingsrättsdomarna rf
- advokat Ari Halonen, Finlands Advokatförbund rf
- ordförande Hannu Sainio, Finlands Polisorganisationers Förbund rf
- styrelsemedlem, ledande häradsåklagare Kari Ranta, Suomen Syyttäjähdistys ry.

Dessutom har utskottet fått skriftligt utlåtande av

— professor Ari-Matti Nuutila.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att straffbestämmelser om olaglig maskering tas in i strafflagen. Det ska vara förbjudet att täcka ansiktet på ett sätt som försvårar identifikation i anslutning till en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning som ordnas på en allmän plats eller i någon annan folksamling på en allmän plats. Det ska också vara straffbart att uppträda med ansiktet helt eller delvis täckt av en huva, mask, målning eller liknande på ett sätt som försvårar identi-

kation. Som olaglig maskering anses dock inte att en person uppträder maskerad, om avsikten är att skydda sig mot väderleken eller att delta i en karneval eller någon annan liknande offentlig tillställning eller om det sker av religiösa eller andra godtagbara skäl. Dessutom föreslås det att lagen om sammankomster får en bestämmelse att det vid en allmän sammankomst eller offentlig tillställning också skall vara förbjudet att inneha ett föremål som det finns grundad anled-

ning att misstänka kan användas för att täcka ansiktet på ett sätt som försvårar identifikation, om inte avsikten är att skydda ansiktet mot väderleken eller att delta i en karneval eller någon annan liknande offentlig tillställning eller om det inte föreligger religiösa eller andra godtagbara skäl till att föremålet innehas. Gärningen ska

vara straffbar som sammankomstförseelse. I lagen om ordningsvakter föreslås små ändringar av teknisk karaktär.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästas.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Propositionen bygger på ett uttalande som riksdagen antog enhälligt vid behandlingen av ordningslagen (RP 20/2002 rd) och på lagmotion LM 164/2002 rd. I uttalandet förutsätter riksdagen att regeringen ser till att särskilt bereda ett lagförslag om förbud vid hot om straff mot att bära mask vid demonstrationer eller uppträda på något annat sätt maskerad och störa den allmänna ordningen eller äventyra säkerheten (RSv 295/2002 rd, FvUB 28/2002 rd). Med stöd av 47 § 2 mom. i grundlagen begärde förvaltningsutskottet den 10 oktober 2003 en utredning om vilka åtgärder som vidtagits med anledning av riksdagens uttalande. Med anledning av utredningen lämnade utskottet ett utlåtande till justitieministeriet. I utlåtandet skyndar utskottet på ett lagförslag (FvUU 9/2003 rd).

Syftet med propositionen är att säkerställa att mötesfriheten kan utövas under fredliga former. Därför ska lagförslaget förhindra våldsamheter och kravaller vid demonstrationer och andra folksamlingar samt förbättra möjligheterna att kunna väcka åtal mot personer som misstänks för brott. I och med att det finns berättigade skäl att dölja ansiktet främjar ett allmänt maskeringsförbud på allmän plats inte målen med propositionen. Maskeringsförbudet bör dock vara så omfattande att bestämmelserna kan tillämpas effektivt och möjligheterna att kringgå förbudet minskar.

Enligt grundlagsutskottet (GrUU 26/2004 rd) har problemet vid demonstrationer varit att utomstående personer uttryckligen genom att maskera sig lyckats nästla in sig i demonstrationen utan att ursprungligen höra dit och med sitt age-

rande fått till stånd kravaller och våldsamheter. Detta har kunna inkräkta på fredliga demonstrationers yttrande- och mötesfrihet.

Vidare anser grundlagsutskottet i utlåtandet att en kriminalisering av olaglig maskering måste ha en koppling till personens avsikt att kränka eller äventyra den allmänna ordningen och säkerheten eller begå någon annan rättsstridig gärning. Dessutom framgår det av utlåtandet att regeringen inte anför tillräckligt exakta grunder för att förbjuda och kriminalisera innehav av föremål som eventuellt används för maskering. Den föreslagna kontroll- och visitationsrätten uppfyller inte proportionalitetskraven och saknar ett tungt vägande samhälleligt behov, anser grundlagsutskottet.

Utlåtandet från grundlagsutskottet innebär att det andra och det tredje lagförslaget i propositionen måste förkastas och att 17 kap. 13 a § 1 mom. i det första lagförslaget måste ändras. Anmärkningen till 13 a § 2 mom. har ingen direkt koppling till lagstiftningsordningen utan är snarare en fråga om bestämmelsen är skriven på lämpligt sätt.

Förvaltningsutskottet har haft tillgång till ett PM från justitieministeriet, där följande nyskrivning av 17 kap. 13 a § i strafflagen föreslås med anledning av utlåtandet från grundlagsutskottet: "Den som i anslutning till en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning på allmän plats eller i någon annan folksamling på allmän plats helt eller delvis täcker ansiktet med en huva, mask, målning eller något liknande på ett sätt som försvårar identifikation, skall för *olaglig maskering* dömas till böter eller fängelse i högst tre månader *om det av hans eller hennes beteen-*

de går att sluta sig till att avsikten är att kränka eller äventyra den allmänna ordningen eller säkerheten eller att begå någon annan rättsstridig gärning".

Utskottet anser att denna skrivelse uppfyller grundlagsutskottets krav på precisering för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Förvaltningsutskottet menar dock att en tydligare straffbestämmelse bör eftersträvas — förutsatt att målet med bestämmelserna kan tillgodoses på behörigt sätt.

Polisen bör få bättre möjligheter att gardera sig för maskering. Därför är det befogat att lagen om sammankomster (530/1999) i paragrafen (8 §) om anmälan till polisen om en allmän sammankomst kompletteras med ett krav på anmälan om maskering. Däremot behöver den som ordnar en offentlig tillställning (14 §) inte auto-

matiskt anmäla maskering, men polisen kan i förekommande fall kräva information om maskering.

Förvaltningsutskottet anser det motiverat att det tas in bestämmelser i lag om olaglig maskering. Med tanke på den allmänna ordningen och säkerheten och förebyggande av brott måste det gå att ingripa mot maskering i tid. Om det misslyckas kan den farliga situationen eskalera, och då har myndigheterna inte nödvändigtvis resurser för att undersöka gärningarna och lagföra de ansvariga.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet anför

att lagutskottet beaktar det som anförts ovan.

Helsingfors den 26 oktober 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Lasse Hautala /cent
Rakel Hiltunen /sd
Esko Kurvinen /saml
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd

Rosa Meriläinen /gröna
Lauri Oinonen /cent
Heli Paasio /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
ers. Terhi Peltokorpi /cent
Petri Salo /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.